

Доцільно звернути увагу майбутніх учителів природничих дисциплін на те, що бакалаврська робота не передбачає:

- а) розробку експериментальних програм гуртків, факультативів, курсів за вибором;
- б) проведення опитувань, анкетувань, зрізів знань, формувального педагогічного експерименту.

Запропоновані методичні рекомендації мають апробаційний характер, про їх коректність та змістове наповнення можна буде робити висновки виключно на підставі кількарічного впровадження у реальний процес підготовки майбутніх учителів природничих дисциплін не лише на факультеті природничо-географічної освіти та екології НПУ імені М. П. Драгоманова, а й в інших провідних педагогічних університетах України.

Використана література:

1. Васильев В. М. Методика выполнения выпускной квалификационной работы бакалавров физико-математического образования, профиль информатика: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Владислав Михайлович Васильев. – СПб., 2005. – 18 с.
2. Слесарева Г. Д. Выпускная квалификационная работа как результат организации самостоятельной работы студентов в условиях реформирования высшей школы: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08 / Галина Дмитриевна Слесарева. – Киров, 2008. – 23 с.

Abstract

This article examines the preparation and writing of methodical chapter of bachelor work of future teachers of natural sciences. The content and structure of methodical chapter disclosed, algorithm scientific research bachelors offered.

Keywords: *training of teacher, training of bachelor, qualification project, methods of teaching.*

УДК 329.63

Чернова Л. П.

МОЛОДІЖНИЙ РАДИКАЛІЗМ ЯК ОБ'ЄКТ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Проаналізовано молодіжний радикалізм як об'єкт наукового дослідження. Обґрунтовано тезу про те, що специфіка цього явища полягає насамперед в обумовленості суспільно-політичними і соціально-економічними тенденціями розвитку конкретного суспільства, сформованими у ньому системами норм, цінностей і традицій. Зроблено висновок про те, що визначальним компонентом молодіжної радикалістської активності виступає гра. Саме вона є способом освоєння соціальної реальності, суттєво спрощуючи й адаптуючи для молодіжної свідомості складні суспільні проблеми.

Ключові слова: *молодіжний радикалізм, молодіжне середовище, механізми соціалізації та адаптації, соціальні інститути*

Розбудова громадянських і демократичних інституцій у пострадянських суспільствах відбувається у складних і суперечливих умовах суспільно-політичних, соціально-економічних і духовно-культурних перетворень. Найбільш болісно соціальні деформації позначаються на молодому поколінні. Суттєве послаблення традиційних механізмів соціалізації та адаптації внаслідок невизначеності суспільних норм, цінностей і світоглядних ідеалів спричинило зміну поведінкових стратегій сучасної молоді. Прагнення здобути й закріпити власну життєву успішність спричинює пошук молодими людьми стабільних соціальних інститутів, які дозволять ефективно інтегруватись до наявної системи суспільних відносин.

У будь-якому суспільстві молодь є джерелом творчої енергії та інновацій. Із пошуковою активністю і творчим потенціалом молодих людей неодмінно пов'язуються процеси модернізації

державно-владної системи, оновлення соціокультурних процесів та позитивної динаміки розвитку суспільства.

Разом із тим, сучасна молодь як специфічна соціально-демографічна група відзначається підвищеною ризикогенністю, що обумовлюється властивим молодим людям максималізмом, підвищено афектальним сприйняттям дійсності, загостреним почуттям соціальної справедливості, романтизмом тощо. Невизначене соціальне становище переважної більшості молоді робить її вкрай вразливою перед викликами сучасного, досить мінливого життя. Внаслідок цього вона є надзвичайно чутливою до соціальної нестабільності, гостро реагуючи на виклики суспільно-політичних, соціально-економічних і соціокультурних реалій. Дезорієнтація у виборі моральних орієнтирів і соціальних цінностей спричинює поступове відчуження значної кількості молодих людей від суспільно-корисної діяльності, залишає за нею роль стороннього, пасивного спостерігача. Соціальний песимізм, апатія та безініціативність найбільш яскраво виявляються в участі молоді у політичних процесах. Брак життєвого досвіду, професійної підготовки і політичних знань, зневіра у власних можливостях спричинюють стрімке поширення протестних настроїв у молодіжному середовищі, зумовлюють активізацію неконвенціональних, радикалістських форм участі молодих людей у суспільно-політичному житті країни.

Перспективним шляхом реалізації власної творчої енергії та ініціативності для молодих людей є, безумовно, організований молодіжний рух. У межах наявних молодіжних організацій та об'єднань молоді люди знаходять відчуття колективної підтримки, виражають свої потреби та інтереси. Тим не менш, відсутність суттєвої підтримки з боку держави, бюрократизація і схильність до соціально-паразитичної діяльності окремих молодіжних організацій та їхніх лідерів відштовхує соціально-активних представників молоді від участі у діяльності молодіжних об'єднань. Їхніми заміниками стають різноманітні неформальні спільноти, які, внаслідок своєї моральної розкутості, необтяженості приписами і заборонами, дозволяють молодим людям знайти однодумців, швидко здобути впевненість у собі, змістовно провести дозвілля тощо. Деякі із цих спільнот, намагаючись романтизувати своє існування, сповнити його "особливим сенсом", відстоюють необхідність утаємничення своєї діяльності і демонстративного відчуження від суспільства. Такі смисложиттєві пріоритети досить швидко переростають у асоціальні і делінквентні вияви молодіжної активності, сприяють поширенню і утвердженню серед молодих людей антигуманних, інтолерантних ідей, агресивних поведінкових стереотипів. Сформована агресія і нетерпимість спрямовуються проти осіб, чий життєві принципи і поведінка суперечать діяльності таких неформальних спільнот. Надмірному критицизму піддаються суспільні інститути, які виконують соціально-регулятивні і виховні функції. В уяві молодих людей, які потрапили до лав асоціальних неформальних спільнот, інститут сім'ї, заклади освіти і виховання ототожнюються із несправедливістю й утисками, а тому єдиною можливим способом позбавитись їхнього "згубного" впливу є боротьба з ними, а в ідеалі і знищення. Комплексно такі ідеї формують у молодих людей загальну композицію радикалістського мислення, яке усе розмаїття людського життя подає у гранично спрощеному вигляді через маніхейський, дихотомічний розподіл на "своїх" і "чужих".

У найбільш загальному розумінні радикалізм ототожнюється із прихильністю до поглядів, ідей і концепцій, які постулюють необхідність швидкої і докорінної трансформації системи суспільних відносин, відкидаючи при цьому принципи компромісу та консенсусу. Специфіка цього явища полягає насамперед в обумовленості суспільно-політичними і соціально-економічними тенденціями розвитку конкретного суспільства, сформованими у ньому системами норм, цінностей і традицій. Супутніми психологічними складниками радикалізму зазвичай виступають надмірна емоційність і агресивність у сприйнятті соціальної реальності, які визначають безкомпромісну соціально-негативістську, опозиційну і конфліктну налаштованість його прихильників. Відтак найбільш прийнятними соціальними умовами для активізації у суспільстві радикалістських настроїв є кризова ситуація, обумовлена соціально-економічними негараздами, суспільно-політичною нестабільністю, корозією базових соціокультурних цінностей. Нестійкість громадянської позиції, загальна нестабільність і невпевненість у завтрашньому дні породжують у свідомості найбільш соціально

уразливих верств населення альтернативістські ідеї щодо докорінної перебудови наявних суспільних інститутів. Однією із таких соціальних верств є, безумовно, молодь.

Найбільш загальними життєвими обставинами, які стимулюють появу й поширення молодіжного радикалізму, є диспропорції соціального розвитку, стрімке майнове розшарування і відсутність ефективних механізмів самореалізації. Недовіра, а подекуди й озлобленість до держави та її інститутів через їхню неспроможність створити належні “соціальні ліфти” для молодих людей зумовлюють зростання конфліктності й агресивності у молодіжному середовищі. Зрештою це стає вагомим мотиватором для співучасті у діяльності радикально налаштованих груп і течій. Радикалізм у його діяльній вираженні виступає ілюзорним способом виходу молодих людей за межі “сірої” буденності, стає формою екстремального самовираження і засобом здобуття яскравих емоційних переживань і вражень.

Сучасний молодіжний радикалізм як соціальний феномен відзначається низкою притаманних йому атрибутивних ознак. Найперше варто відзначити властиву йому субкультурність. Притаманний молоді активізм спонукає її до створення яскравих експресивних світоглядних ідеалів, що знаходять своє часткове втілення у різноманітних видах творчості та громадської самодіяльності. Звідси випливає несприйняття молодими людьми панівних у суспільстві культурних стандартів, які визнаються хибними та занадто архаїчними. На підставі спільних творчих ідей та інтересів виникають специфічні молодіжні спільноти, які відзначаються своїми знаками й символами. Вони знаходять свій вияв в особливому зовнішньому вигляді, поведінці, захопленні специфічними стилями музики. У межах цих спільнот за відсутності стійких взаємозв'язків із державою та її інститутами молоді люди намагаються здобути відчуття колективної захищеності, реалізувати свій творчий потенціал, змістовно провести дозвілля тощо.

Визначальним компонентом молодіжної радикалістської активності виступає гра. Саме вона є способом освоєння соціальної реальності, суттєво спрощуючи й адаптуючи для молодіжної свідомості складні суспільні проблеми. Відтак політичне об'єднання стає своєрідним аналогом молодіжної компанії або кримінального угруповання, у межах яких молодь може вільно самоактуалізуватися, виявляючи агресивність і особистісний творчий потенціал, формуючи власні системи правил та цінностей. За таких умов політичні норми перетинаються із творчо-інтелектуальними інтересами молоді, зумовлюючи появу політико-ідеологічних композицій та соціальних практик, що ніяк не вкладаються у наявні суспільні стандарти. Участь у політичній діяльності стає цікавим дозвіллям для молодих людей. Ігровий характер політичної діяльності для молоді спричинює ототожнення й поступове злиття політичних об'єднань і субкультурних груп. У подальшому цей симбіоз реалізується у різноманітних формах соціально-деструктивної практики політизованих молодіжних груп і течій радикалістської спрямованості.

Своєю чергою, це актуалізує необхідність розроблення і впровадження дієвих інформаційно-психологічних і соціокультурних механізмів із зниження радикалістського потенціалу молодіжної активності, спрямування творчої енергії молодих людей у соціально-корисне русло. Вагомим напрямом у цій сфері є напрацювання сценаріїв конструктивного діалогу між державою та уповноваженими нею органами і молодими людьми задля досягнення у суспільстві атмосфери злагоди, толерантності і взаєморозуміння.

Використана література:

1. *Бобахо В. А.* Современные тенденции молодежной культуры: конфликт или преемственность поколений? / В. А. Бобахо, С. И. Левикова // *Общественные науки и современность*. – 1996. – № 3. – С. 61-69.
2. *Дядиченко О. В.* Деструктивный потенциал молодежных субкультур [Электронный ресурс] / О. В. Дядиченко // [Сайт “Наука и образование против террора”]. – Режим доступа : <http://scienceport.ru/content/destruktivnyipotentsial-molodezhnykh-subkultur>.
3. *Карпиленя С. С.* Молодежная субкультура как способ социализации молодежи в условиях модернизации российского общества : автореф. дисс. ... канд. соц. наук : спец. 22.00.04 “Социальная структура, социальные институты и процессы” / С. С. Карпиленя. – Ростов-на-Дону, 2009. – 35 с.

4. Левикова С. И. Феномен молодежной субкультуры (Социально-философский аспект) : дисс. ... д-ра филос. наук : спец. 09.00.11 / Левикова Светлана Игоревна. – М., 2002. – 358 с.

Abstract

Youth radicalism analyzed as an object of scientific study. Substantiates the idea that the specificity of this phenomenon lies primarily in the conditioning of socio-political and socio-economic trends of a particular society, it formed a system of norms, values and traditions. It is concluded that the defining component of youth activity radicalize serving game. That it is a way of development of social reality, significantly simplifying and adapting to the minds of youth complex social problems.

Keywords: youth radicalism, youth, mechanisms of socialization and adaptation, social institutions.

УДК 004.92:37.0223-051:62169

Шпильовий Ю. В.

ВИКОРИСТАННЯ ПАКЕТІВ ПРИКЛАДНИХ ПРОГРАМ КОМП'ЮТЕРНОЇ ГРАФІКИ ЯК ЗАСІБ ЕФЕКТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

Статтю присвячено питанню використання пакетів прикладних програм комп'ютерної графіки як засобу ефективної підготовки майбутніх учителів технологій, що сприяє розвитку творчого потенціалу та просторового мислення людини і є базою для практичної діяльності та вдосконалення фахового рівня.

Ключові слова: інформатизація освіти, графічна підготовка, пакети прикладних програм, майбутні учителі технологій.

Основна ідея концепції системи освіти – формування нової якості освіти нашої держави, що відповідає вимогам міжнародних стандартів якості; задовольняє запити всіх споживачів освітніх послуг – особистості, суспільства, держави; динамічно змінює ситуацію в загальноосвітній і вищій школі. Однією з провідних тенденцій розвитку освіти є посилення уваги до проблеми підготовки кадрів якісно нового рівня, здатних до професійного саморозвитку, самореалізації.

Підвищенню якості підготовки студентів на навчальних заняттях сприяє чітка, цілеспрямована і методично продумана система викладу знань. У навчальний процес необхідно впроваджувати нові, найбільш досконалі методи викладання та навчання, застосовувати засоби інформаційно-комунікаційних технологій, оскільки підвищення ефективності навчання технології багато в чому залежить від широкого використання комп'ютерних технологій, які сприяють ефективності навчання, створенню мотивації, підвищенню у студентів пізнавального інтересу, розкриттю творчого потенціалу та активізації самостійної навчальної діяльності.

При використанні засобів інформаційно-комунікаційних технологій у студентів формується інформаційно-графічна компетентність, яку ми розуміємо як цілісну властивість особистості, що характеризує єдність її знань, умінь та навичок до творчого використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітній галузі “Технологічна освіта”, що знаходить відображення в інтелектуальній, мотиваційній та предметно-практичній сферах.

Для майбутніх учителів технологій також важливо мати належну графічну підготовку, яка є базою для їх практичної діяльності та вдосконалення фахового рівня. Крім того, графічна підготовка сприяє розвитку творчого потенціалу та просторового мислення людини, що неодноразово висвітлювалося в працях Д. О. Тхоржевського, В. К. Сидоренка та інших учених [4].

У зв'язку із загальною інформатизацією освіти створення, обробка і зберігання графічних даних є актуальними при викладанні дисциплін, які тією чи іншою мірою пов'язані з комп'ютерною графікою, яка останнім часом стає все більш помітним напрямом інформатично-графічної підготовки. Інтерес фахівців викликаний потребою сучасної науки у розвитку нової технології взаємодії людини і комп'ютера [5].